

ONKOLOGKLINIKEN PÅ

– välskött verksamhet utan brist på personal och pengar

En ekonomi i balans. Ingen personalbrist. God tillgänglighet. Lagom stort. Goda medicinska resultat och toppmodern teknisk utrustning. Årets bästa mellanstora sjukhus fyra år i rad. Det må låta som skryt men på Onkologkliniken på Länssjukhuset Ryhov i Jönköping, värd för årets Onkologidagar, har man ovanligt mycket att vara stolt över.

Sjuksköterskorna Ida Lalander och Therese Norberg stortrivs på den supermoderna strålbehandlingsenheten.
"Vi utvecklar oss tekniskt hela tiden."

LÄNSSJUKHUSET RYHOV

Under strålbehandlingen kan man drömma sig bort en stund tack vare musik och fin takbild.

Fram till mitten av 80-talet hade namnet Ryhov i utkanten av Jönköping en obehaglig och lite skrämmande klang för många i norra Småland trots sjukhusets natursköna läge. Mellan 1934 och fram till öppnandet av det nya länsjukhuset 1988 var Ryhov ett stort mentalsjukhus och förr i tiden var dessa inrättningar, säkert med all rätt, både beryktade och fruktade.

Idag är Ryhov ett dynamiskt och expansivt länsjukhus och i de ljusa, låga och moderna byggnaderna där omkring 3 500 personer arbetar idag är det svårt att se ett enda spår från den tid då man vårdade/läste in mentalt sköra män-

niskor här. När det nya Ryhov byggdes var mottot att detta skulle vara ett sjukhus anpassat för patienten, inte tvärtom, och det känns verkligen som ett ovanligt människovänligt, lagom stort sjukhus. För den som vill lära sig mer om områdets historik och samtidigt ägna sig åt lite friskvård finns sedan några år den cirka tre kilometer långa Natur- och kulturstigen Slingan. Utmed stigen finns skyltar som berättar om Ryhovs långa och dramatiska historia som sträcker sig tillbaka till 1500-talet. Dessutom finns det konstverk, skulpturer och växtlighet att vila ögonen på.

Onkologkliniken är en länsklirik med ett upptagningsområde som omfattar omkring 353 000 människor. Antalet nya cancerfall i Jönköpings län är cirka 2 500 per år. På kliniken där omkring 135 människor arbetar behandlas all slags cancer hos vuxna, förutom gynekologiska tumörer och hematologisk cancer. Här finns en mottagning, dagvårdsbehandling, strålbehandling, vårdavdelning, onkogenetisk mottagning, klinisk prövningsenhet och en avdelning för sjukhusfysik.

Under ledning av verksamhetsutvecklaren Eva Ulff inleder vi vårt besök på strålbehandlingsavdelningen, en av de enheter man är stolt över. Här finns sedan 2016 tre strålbehandlingsapparater, alla med vackra stjärnnamn som Nova, Stella, och Vega, framröstade av personalen.

– I år kommer sjukhuset att få hit en ny PET/CT-kamera, som kommer att korta väntetiderna i utredningsfasen, berättar Eva Ulff.

Specialistsjuksköterskan Eva Ulff arbetar sedan tio år som verksamhetsutvecklare och uppskattar det öppna klimatet på kliniken.

På plats finns för dagen sjuksköterskorna Therese Norberg och Ida Lalander som strax ska ge en bröstcancerpatient en avslutande strålbehandling. Till sin hjälp har de övervakningsystemet Catalyst som reagerar på minsta avvikelse, till exempel om patienten rör sig.

– Då slår systemet ifrån direkt vilket innebär en trygghet för patienten. Många blir lugnade när vi berättar hur det fungerar eftersom det inte är ovanligt att patienter känner sig

nervösa inför strålbehandling, säger Ida Lalander som har arbetat här i 2,5 år och tycker det är ett jättespännande jobb.

– Det händer så mycket inom tekniken hela tiden att vi ständigt måste vara ”på tårna” och hålla oss ajour. Och ju mer vi utvecklar oss tekniskt, desto bättre behandling kan vi ge patienterna.

”Det som är lite speciellt med det här länssjukhuset är att man bedriver forskning inom alla personalkategorier.”

SATSAR PÅ PERSONALEN

Therese Norberg har varit här lite längre, sex år, och trivs precis lika bra, inte minst för att man satsar mycket på att inte bara patienterna utan även personalen ska ha det bra.

Att det denna morgon tycks vara ovanligt lugnt på arbetsplatsen är resultatet av ett minskat inflöde av patienter efter jul.

– Ja just idag har vi lite ”luft i systemet” vilket är nödvändigt för såväl personalen som patienterna. När vi gör våra arbetsscheman brukar vi se till att lägga in lite luft då och då, förklarar Therese.

När kvinnan med bröstcancer lägger sig tillrätta för att få sin behandling kan hon beundra en bild på trädkronor mot en blå himmel i taket och lyssna på den musik hon själv valt i högtalarna.

– Musik fungerar faktiskt som ren medicin i det här sammanhanget, det är mycket uppskattat.

Det som är lite speciellt med det här länssjukhuset är att man bedriver forskning inom alla personalkategorier. Vår guide Eva Ulff, som är specialistsjuksköterska, har till exempel forskat om kortisonkräm som förebyggande behandling mot hudrodnad hos bröstcancerpatienter orsakad av strålning.

– Nu har jag arbetat som verksamhetsutvecklare på onkologkliniken under tio år. Vi har ett mycket öppet klimat här och arbetar ofta tvärprofessionellt. Bland det viktigaste som har hänt under de här åren, förutom all ny teknik och nya läkemedel som kommit, är att vi har lyckats få ned väntetiderna rejält genom att jobba med processen tillsammans. Vi har ständigt pågående metodstyrda förbättringsprojekt och regelbundna mätningar av våra resultat.

EFFEKTIVISERAT ARBETSSÄTTET

Det målmedvetna förbättringsarbetet har lett till att det nu går snabbt att få in en patient till strålbehandling. Från cirka tre-fyra veckors väntetid till en.

– Visst hjälpte det till att få ned ledtiderna för strålbehandling när vi köpte in de nya apparaterna för några år

•••kliniken i fokus

På kliniken finns sex barnombud som är knutna till projektet Barn som anhöriga. Sjuksköterskorna Mathilda Sandén, Charlotte Andersson och Madeleine Strömbom är tre av dem.

“Vår främsta uppgift som barnombud är att alltid påminna våra kollegor om barnperspektivet, att alla så långt möjligt ska stötta och underlätta för barn till sjuka föräldrar att få vara delaktiga i vårdprocessen.”

sedan men vi har framförallt effektiviserat vårt arbetssätt i förberedelsekedjan innan strålningen sätter igång, säger Viktoria Markusson, vårdenhetschef på strålbehandling.

Ovan till vänster: Patienterna känner sig trygga med den moderna strålningstekniken.

Nedan till vänster: Vårdenhetschefen Viktoria Markusson är nöjd med att ha fått ned väntetiderna för strålbehandling rejält.

För att alltid kunna ha pågående samtal med varandra på jobbet har man även medvetet satsat på gemensamma lunchtider i matsalen med det roliga namnet (G)astronomen. Det är ingen tvekan om att den här kliniken, som till skillnad från många andra inte har någon brist på personal, lever enligt det egna mottot ”Tillsammans för god cancervård”.

– Att mötas i matsalen ger utmärkta tillfällen att diskutera saker tillsammans, tillägger Viktoria Markusson innan Eva Ulff tar oss vidare för en kort pratstund med tre sjuksköterskor som fungerar som barnombud – Mathilda Sandén, Madeleine Strömbom och Charlotte Andersson.

På kliniken finns det sammanlagt sex barnombud som driver arbetet med att på olika vis stötta barn som är anhöriga till cancerpatienter.

– Vi såg tidigt behovet av att hjälpa barn och startade projektet ”Barn som anhöriga”, berättar Charlotte Andersson som har arbetat här i 17 år. Vi har alla lite olika ansvarsområden men vår främsta uppgift som barnombud är att alltid påminna våra kollegor om barnperspektivet, att alla så långt möjligt ska stötta och underlätta för barn till sjuka föräldrar att få vara delaktiga i vårdprocessen.

Sjuksköterskan Pernilla Poulsen arbetar med det uppskattade projektet digitala rondblad.

Verksamhetschefen Per Nodbrant har all anledning att vara nöjd. Inte många sjukhus kan som Ryhov skryta med att ha en ekonomi i balans.

INFÖRT DIGITALA RONDBLAD

Ett annat led i det som här kallas patientfrämjande vård är att man har infört digitala rondblad.

– Idag får varje patient ett utskrivet blad med det som sagts på rondan, ett papper som de sedan kan visa för sina anhöriga, förklarar sjuksköterskan Pernilla Poulsen som sedan två år är involverad i projektet. Tidigare skrevs allt för hand och informationen var inte direkt avsedd för patienterna och deras anhöriga. Med det nya smidiga digitala rondbladssystemet får de nu snabb tillgång till all information. Det funkar hur bra som helst, motverkar otydlighet och är mycket uppskattat.

På väg till en avslutande pratstund med verksamhetschefen tittar vi förbi hos vårdadministratören Sofia Zachrisson.

– Jag är administrativ enhetschef för tio vårdadministratörer eller läkarsekreterare som det hette förr. En nyhet i vårt arbete är att vi sedan förra årets onkologidagar i Örebro bestämde oss för att det ska finnas program riktade till administratörer samt starta ett gemensamt nätverk. Det finns så mycket att lära av varandra när det gäller kodning, IT-stöd och register.

I de ljusa korridorerna slås vi av hur lugnt allt verkar vara här på Ryhov. Vi ser inga tecken på stress, ingen nervöst

springande personal. Allt andas välkontrollerad effektivitet.

– Ja, en god arbetsmiljö ligger högt på vår agenda, bekräftar verksamhetschefen Per Nodbrant, och det syns också på vår stabila personalsituation. Vi har ingen brist på sjuksköterskor och det har också varit lätt att rekrytera läkare. Vi får förstås utbilda till specialistläkare själva och nästa år startar också läkarutbildningen från termin 6 här i Jönköping. På tio år har vi fördubblat personalstyrkan vilket hänger samman med ökningen av antalet cancerfall och att man idag lever allt längre med en cancersjukdom.

Per Nodbrant har arbetat som sjukhusfysiker på Ryhov sedan 90-talet och varit verksamhetschef sedan 2016.

– Eftersom vi är smålänningar har vi sett till att ha en god ekonomi. Vi sparar först och spenderar sedan och kan skryta med att ha mer tillgångar än skulder. Följaktligen har vi efter att ha sparat i 20 år haft råd att köpa in dyr utrustning till strålbehandlingsavdelningen. Det enda vi har brist

På Ryhov behandlar man all slags cancer hos vuxna förutom gynekologiska tumörer och hematologisk cancer. Här ger sjuksköterskan Madelene Strömbom en patient cytostatikabehandling.

•••kliniken i fokus

på här är lokaler. Vi har expanderat med 2 000 kvadratmeter de senaste åren men vi behöver ännu mer plats, säger han och tillägger att regionen verkligen satsar på cancervård.

15 KLINISKA STUDIER IGÅNG

Och på onkologikliniken satsar man också alltmer på klinisk forskning.

– Just nu har vi 15 pågående kliniska studier där vi bland annat provar det senaste inom läkemedelsbehandlingar. Vi är också mycket glada över att ha en egen onkogenetisk avdelning i samarbete med klinisk genetik i Linköping. Att hitta nya markörer och kunna selektera patienter både tidigare och bättre är viktiga inslag i framtidens cancervård.

Klinikens arbete präglas av effektivt teamarbete och en helhetssyn på patienten.

– Vi har korta beslutsvägar och korta väntetider samt en välfungerande vårdkedja med många länkar. En viktig sådan är samarbetet med ett rehabiliteringscentrum dit vi har möjlighet att remittera cancerpatienter såväl under som efter avslutad behandling.

– I regionen har vi även tillgång till två unika resurser, Qulturum, som stöttar kvalitets- och förbättringsarbete och Futurum som stödjer kliniska studier och forskning. Däremot är vi än så länge inte så duktiga på det palliativa omhändertagandet, det vill säga när patienterna är onkologiskt färdigbehandlade. Det området skulle vi behöva utveckla, säger Per Nodbrant.

EVELYN PESIKAN
FOTO: JOHANNA SVENSSON

Jönköping står som värd för Onkologidagarna 2018 – i år arrangeras konferensen 19-22 mars.

ONKOLOGKLINIKEN LÄNSSJUKHUSET RYHOV I KORTHET

Totalt antal anställda på Ryhov: Omkring 3 500 personer

Upptagningsområde: Runt 353 000 människor

Antal nya cancerfall i Jönköpings län: Omkring 2 500 per år

Antal anställda på onkologkliniken: Cirka 135 personer

Verksamhetschef: Per Nodbrant

På onkologkliniken som är en länsklirik finns en mottagning, dagvårdsbehandling, strålbehandling, vårdavdelning, onkogenetisk mottagning, klinisk prövningsenhet och en avdelning för sjukhusfysik. Här behandlas all slags cancer hos vuxna, förutom gynekologiska tumörer och hematologisk cancer. Just nu pågår 15 kliniska studier.